

Αναγνωστάκης Μανώλης

Τόπος Γέννησης: Θεσσαλονίκη
Έτος Γέννησης: 1925
Έτος Θανάτου: 2005
Λογοτεχνικές Κατηγορίες: Ποίηση
Κριτική
Δοκίμιο
Μετάφραση

Βιογραφικό Σημείωμα

ΜΑΝΩΛΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗΣ (1925-2005)

Ο Μανώλης Αναγνωστάκης γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη. Σπούδασε Ιατρική στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο και μετεκπαιδεύτηκε στην Ακτινολογία στη Βιέννη. Εργάστηκε ως γιατρός στη Θεσσαλονίκη και από τα τέλη του 1978 ζει και εργάζεται στην Αθήνα. Πολιτικά στρατευμένος από νεαρή ηλικία στο χώρο της ανανεωτικής αριστεράς, υπήρξε αρχισυντάκτης του φοιτητικού περιοδικού Ξεκίνημα (1944), πήρε μέρος στην Εθνική Αντίσταση και κατά τη διάρκεια του Εμφυλίου καταδικάστηκε από το στρατοδικείο σε θάνατο για την παράνομη πολιτική του δράση (1949). Το 1945 πραγματοποίησε την πρώτη επίσημη εμφάνισή του στο χώρο των γραμμάτων με την ποιητική συλλογή Εποχές. Ακολούθησαν οι Εποχές2 (εκδόθηκαν το 1948, κατά τη διάρκεια προφυλάκισης του ποιητή), οι Εποχές3 (1951), η Συνέχεια, η συγκεντρωτική έκδοση Τα ποιήματα 1941-1956 (1956), η Συνέχεια2 και η Συνέχεια3 (1962 - συμπεριλαμβάνονται στην έκδοση του 1956). Στη συνέχεια ο Αναγνωστάκης σιώπησε ποιητικά ως το 1970, οπότε δημοσίευσε ποιήματά του με τον γενικό τίτλο Ο στόχος στο συλλογικό τόμο 18 Κείμενα. Από το 1959 ως το 1961 υπήρξε διευθυντής του περιοδικού Κριτική, μέσα από τις στήλες του οποίου πρόβαλε τα σύγχρονά του ευρωπαϊκά λογοτεχνικά ρεύματα. Συνεργάστηκε με την εφημερίδα Αυγή και τα περιοδικά Ελεύθερα Γράμματα, Φιλολογικά Χρονικά, Νέα Ελληνικά, Διάλογος, Επιθεώρηση Τέχνης, Εποχές, Ο Αιώνας μας, Θούριος, όπου έγραψε δοκίμια, μελέτες και κριτικές βιβλίων. Ο Μανώλης Αναγνωστάκης τοποθετείται στην πρώτη μεταπολεμική γενιά της νεοελληνικής ποίησης, γενιά που σηματοδεύτηκε από τον χαρακτηρισμό ποίηση της ήττας, καθώς πολλοί δημιουργοί της διέγραψαν την πορεία από την αισιόδοξη πίστη στο κομμουνιστικό όραμα στην απαισιοδοξία που προέκυψε από τη διάψευση των προσδοκιών τους. Ειδικότερα η γραφή του Αναγνωστάκη χαρακτηρίζεται από τη σταδιακή αναδίπλωση του ποιητή σ'έναν προσωπικό του κόσμο - στα πλαίσια του οποίου επιχειρείται η διαφύλαξη των ανθρωπιστικών συναισθημάτων και αξιών που χάνονται στο σύγχρονο κόσμο - αναδίπλωση η οποία εκφράζεται κυρίως μέσω της κατ' επίφρασιν συναισθηματικής απόστασης του

δημιουργού από τα θέματα που τον απασχολούν και της συχνά επιγραμματικής διατύπωσης. Συχνή είναι επίσης στο έργο του η παρουσία της μνήμης, των αναφορών στην παιδική ηλικία και τους φίλους, της ταύτισης ποίησης και ζωής, φίλοι. Έργα του Μανώλη Αναγνωστάκη μελοποιήθηκαν από τον Μίκη Θεοδωράκη και άλλους έλληνες συνθέτες και μεταφράστηκαν σε ξένες γλώσσες. Πέθανε στις 23 Ιουνίου του 2005.

1. Για περισσότερα βιογραφικά στοιχεία του Μανώλη Αναγνωστάκη βλ. Γιαλουράκης Μαν., «Αναγνωστάκης Μανόλης», Μεγάλη Εγκυκλοπαίδεια της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας². Αθήνα, Χάρη Πάτση, [1968], Αργυρίου Αλεξ., «Μανόλης Αναγνωστάκης», Η ελληνική ποίηση· Η πρώτη μεταπολεμική γενιά, σ.208-210. Αθήνα, Σοκόλης, 1982 και Ζήρας Αλεξ., «Αναγνωστάκης Μανόλης», Παγκόσμιο Βιογραφικό Λεξικό¹. Αθήνα, Εκδοτική Αθηνών, 1983.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- Αράγης Γιώργος, «Με το Βλέμμα προς το γεγονός», Ζητήματα λογοτεχνικής κριτικής, σ.7-14. Γιάννενα, 1980.
- Αργυρίου Αλεξ., «Στοχασμοί επάνω στις αφετηρίες του ποιητικού έργου του Αναγνωστάκη», Η λέξη¹¹, 1/1982, σ.4-11.
- Αργυρίου Αλεξ., «Μανώλης Αναγνωστάκης», Η ελληνική ποίηση· Η πρώτη μεταπολεμική γενιά, σ.208-210. Αθήνα, Σοκόλης, 1982.
- Βαγενάς Νάσος, «Ξαναδιαβάζοντας τον Αναγνωστάκη», Η ειρωνική γλώσσα· Κριτικές μελέτες για τη νεοελληνική γραμματεία, σ.125-132. Αθήνα, Στιγμή, 1994.
- Βαγενάς Νάσος (επιμέλεια), Για τον Αναγνωστάκη· Κριτικά κείμενα. Λευκωσία, Αιγαίον, 1996.
- Βαρίκας Βάσος, «Μια ποιητική συλλογή. Μ.Αναγνωστάκη: Συνέχεια 3», Συγγραφείς και κείμενα Α΄· 1961-1965, σ.107-109. Αθήνα, Ερμής, 1975 (πρώτη δημοσίευση στην εφημερίδα Το Βήμα, 14/10/1962).
- Βούλγαρης Κώστας, «Από τον Καρυωτάκη στον Αναγνωστάκη», Κ.Γ.Καρυωτάκης· Φύλλα πορείας, σ.56-65. Αθήνα, Γαβριηλίδης, 1998.
- Γιαλουράκης Μαν., «Αναγνωστάκης Μανόλης», Μεγάλη Εγκυκλοπαίδεια της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας². Αθήνα, Χάρη Πάτση, χ.χ.
- Ζήρας Αλεξ., «Αναγνωστάκης Μανόλης», Παγκόσμιο Βιογραφικό Λεξικό¹. Αθήνα, Εκδοτική Αθηνών, 1983.
- Θέμελης Γιώργος, «Μ. Αναγνωστάκης», Η νεώτερη ποίησή μας, σ.269-280. Αθήνα, Φέξης, 1963.
- Καψωμένος Ε.Γ., «Ιδεολογία και ποιητική στην πρώτη μεταπολεμική γενιά· Αναγνωστάκης - Αλεξάνδρου - Κατσαρός», εισήγηση στο Συμπόσιο Πρώτη Μεταπολεμική Γενιά· Αναγνωστάκης - Αλεξάνδρου - Κατσαρός (Ποίηση - Πεζογραφία - Κριτική). Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, τομέας Νεοελληνικής Φιλολογίας, 7-9-/9/1990.
- Κοκόλης Ξ.Α., Δώδεκα ποιητές, Θεσσαλονίκη 1930 -1960. Θεσσαλονίκη, Εγνατία, 1979.
- Κούρτοβικ Δημοσθένης, «Μανόλης Αναγνωστάκης», Έλληνες μεταπολεμικοί συγγραφείς· Ένας οδηγός, σ.25-26. Αθήνα, Πατάκης, 1995.
- Μαρωνίτης Δ.Ν., Ποιητική και πολιτική ηθική· Πρώτη μεταπολεμική γενιά· Αλεξάνδρου - Αναγνωστάκης - Πατρίκιος. Αθήνα, Κέδρος, 1976.

- Μαρωνίτης Δ.Ν., «Ποίηση και ιστορία · Μ.Αναγνωστάκης: Θεσσαλονίκη, μέρες του 1969 μ.Χ.», Εντευκτήριο6, 4/1989, σ.5-14.
- Μενδράκος Τάκης, «Μανόλης Αναγνωστάκης: Ο απολογητής μιας γενιάς», Επίκαιρα, 2/10/1980 (τώρα και στον τόμο Μικρές δοκιμές· Κριτικά σημειώματα & άρθρα, σ. 24-26. Αθήνα, Σοκόλης, 1990).
- Μπακόλας Νίκος, «Ο χρόνος στον Μανώλη Αναγνωστάκη», Εντευκτήριο6, 4/1989, σ.15-24 (τώρα και στον τόμο Μικρές δοκιμές· Κριτικά σημειώματα & άρθρα, σ.24-26. Αθήνα, Σοκόλης, 1990).
- Μπεκατώρος Στέφανος, Μανόλης Αναγνωστάκης · Η εποχή και το πρόσωπο. Αθήνα, Μπουκουμάνης, 1974.
- Σαββίδης Γ.Π., «Μέσα, μα σαν και έξω απ' τη ζωή», Το Βήμα, 21/1/1991 (τώρα και στον τόμο Φύλλα Φτερά, σ.176-179. Αθήνα, Ίκαρος, 1995).
- «Σε Β' πρόσωπο: Μια συνομιλία του Μανόλη Αναγνωστάκη με τον Αντώνη Φωστιέρη και τον Θανάση Νιάρχο», Η λέξη11, 1/1982, σ.54-59.
- Στεριάδης Βασίλης, «Ποιητική και πολιτική σύμπραξη» (Κριτική για το Τα ποιήματα (1941-1971), Διαβάζω11, 3-4/1978, σ.67-68.
- Τζούμα Άννα, Ο Χρόνος · Ο Λόγος · Η ποιητική δοκιμασία του Μανώλη Αναγνωστάκη· μια οπτική. Αθήνα, Νεφέλη, 1982.
- Τσακνιάς Σπύρος, Κριτική για τη συλλογή Περιθώριο '68-'69, Καθημερινή, 3/1/1980.
- Χατζηβασιλείου Βαγγέλης, «Η χαμηλή φωνή, Τα λυρικά μιας περασμένης εποχής στους παλιούς ρυθμούς. Μια προσωπική ανθολογία του Μανόλη Αναγνωστάκη», Η λέξη102, 3-4/1991, σ.333-335.
- Orsina Vincenzo, Ο στόχος και η σιωπή· Εισαγωγή στην ποίηση του Μ.Αναγνωστάκη. Αθήνα, Νεφέλη, 1995.
- Αφιερώματα περιοδικών
- Ελί-τροχος7 (Πάτρα), Φθινόπωρο 1995, σ.7-86.

Εργογραφία

(πρώτες αυτοτελείς εκδόσεις)

Ι.Ποίηση

- Εποχές· Με δύο σχέδια του Τάκη Αλεξανδρίδη. Θεσσαλονίκη, 1945.
 - Εποχές2. 1948.
 - Εποχές3. 1951.
 - Η συνέχεια. 1954.
 - Η συνέχεια2.
 - Η συνέχεια3. 1962.
 - Ο στόχος. 1970.
 - Το περιθώριο '68-'69. Αθήνα, Πλειάς,1979.
 - Υ.Γ. Αθήνα, 1983 (έκδοση εμπορίου, κανονική έκδοση 1992).
- ### ΙΙ.Δοκίμια - Μελέτες - Άρθρα - Πεζά
- Υπέρ και κατά, τ.Α'-Β'. 1965.
 - Αντιδογματικά. Αθήνα, Πλειάς, 1978.
 - Τα συμπληρωματικά · Σημειώσεις κριτικής. Αθήνα, Στιγμή, 1985.
 - Ο ποιητής Μανούσος Φάσσης · Η ζωή και το έργο του · Μια πρώτη απόπειρα κριτικής προσέγγισης. Αθήνα, Στιγμή, 1987.
 - Η χαμηλή φωνή · Τα λυρικά μιας περασμένης εποχής στους παλιούς ρυθμούς · Μια

προσωπική ανθολογία του Μανώλη Αναγνωστάκη. Αθήνα, Νεφέλη, 1990.

III. Μεταφράσεις

• F.G.Lorca, Δύο Ωδές · Ωδή στον Salvador Dali · Ωδή στον Walt Whitman ·
Απόδοση Κλείτος Κύρου - Μανώλης Αναγνωστάκης. Θεσσαλονίκη, 1948.

IV. Συγκεντρωτικές εκδόσεις

- Τα ποιήματα (1941-1956). Αθήνα, 1956.
- Ποιήματα 1941-1971. Θεσσαλονίκη, 1971.